

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ІННОВАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ

VI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Суми, 17–18 березня 2016 року)

Суми

Сумський державний університет

2016

*Cannot be heard, cannot be smelt.
It lies behind stars and under hills,
And empty holes it fills. It comes first and follows after,
Ends life, kills laughter. (Darkness) [2]*

Отже, виразно проявляється активна соціальна функція англійської загадки в жанрі казки. У багатьох казках змальовується картина відгадування загадок як своєрідний поєдинок у кмітливості, розумовому розвитку між простою людиною з народу і паном. Важливо відзначити, що в цьому поєдинку завжди перемагає простий трудівник, стверджуючи тим самим свою вищість у духовному розвитку по відношенню до панівної верхівки експлуататорського суспільства.

1. Барабанова Н. В. О логической структуре некоторых русских загадок. К вопросу об основной функции народных загадок и их научной классификации // Паремнологические исследования: Сборник статей. – М., 1984.
2. 300 загадок на английском языке для школьников / Сост. Т. А. Соловьёва. – М, 1963.
3. Just Riddles and More...! [Electronic resource]. – A free, fun collection of riddles, puzzles, games, illusions, quizzes, downloads and other activities to stimulate your brain! – USA, 1999-2008. – Mode of access: <http://www.justriddlesandmore.com>.

ОКАЗИОНАЛЬНІ ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З АНТРОПОНІМОМ “JACK” В АНГЛОМОВНІЙ СТРИЧЦІ ДЕВІДА ФІНЧЕРА “БІЙЦІВСЬКИЙ КЛУБ”

Дерев'янченко М. Р.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викладач Рева Н. С.

“Народження” оказіональних фразеологізмів обумовлено реалізацією авторської творчої думки. Коли мовець не знаходить потрібного йому виразу для вираження власних думок, почуттів серед існуючих мовних одиниць, фіксованих системою мови, суб'єкт з певною комунікативною метою шляхом трансформації фразеологічних одиниць, які істотно розрізняються з фразеологічним

інваріантом у семантиці та / або структурі, створює індивідуальні засоби мовлення [1]. Тобто, стійкі словосполучення зазнають перетворень і отримують нові відтінки значення, стають рідковживаними або новими лексичними одиницями взагалі: *"I am Jack's Raging Bile Duct"* [4]. Виходячи з творчих здібностей, розкриваючи креативні можливості при використанні мови, носій виробляє нові мовні одиниці від наявних у мові фразеологізмів в рамках традиції, стереотипу чи навіть цілком оригінальні.

Оскільки поява оказіонального фразеологізму зумовлена особливостями тексту/мовлення, які вимагають в них появу особливих одиниць, які забезпечать авторську неповторність, підкреслять задум автора, розуміння оказіональних фразеологізмів потребує контекстного підкріплення [1], оскільки їх значення є нестійкими: *"No, I wasn't aware of that. I am Jack's Cold Sweat. Does this sound strange to you? Yes, sir, strange. Very strange"* [4]. Герой бреше, що нічого не знає, оскільки боїться розкриття його причетності до злочину. В контексті цієї ситуації фраза означає страх викриття. Тобто, семантичне значення оказіоналізму повністю стає зрозумілим лише через контекст.

Оскільки оказіональний фразеологізм – вільне перероблення існуючих мовних одиниць, мовець може включати антропонім (власне ім'я) до його складу [3]. Базою фразоутворення таких оказіоналізмів, які створені для потреб фільму "Бійцівський клуб" є антропонім *Jack*, який відіграє в них ключову роль. Виступаючи в ролі компонента оказіонального фразеологізму, він має досить багато функцій, з яких впливає велика кількість можливих варіантів перекладу [2], а їх розуміння неможливе без аналізу визначальних його ситуацій.

Антропоніми виконують функцію виділення та ідентифікації почуттів: *"I'm all alone. My father dumped me. Tyler dumped me. I am Jack's Broken Heart"* [4]. В контексті ситуації герой висловлює власне почуття страждання та душевної муки. Переживає, що по життю усі кидають його. Така ж функція присутня і в цьому оказіоналізмі: *"I am Jack's Raging Bile Duct"* [4]. Почуття героя – гостра фізична та моральна біль. Пейоративна функція антропоніму полягає у зневазі, приниженні, тобто спрямуванні на негативну характеристику певного об'єкту: *"I am Jack's Wasted Life"* [4], де головний герой називає сам себе жалюгідним та нікчемним. Антропоніми також несуть експресивну функцію, яка полягає у тому, що мовець (свідомо або підсвідомо) намагається здійснити вплив на адресата з метою

досягнення поставленої мети: *“I am Jack’s Complete Lack of Surprise”* [4]. В контексті ситуації він характеризує намагання головного героя домогтися бажаного від іншої людини. Також ця функція пов’язана з розумінням впливу на особистість, її поведінку та внутрішню духовну діяльність: *“I am Jack’s Cold Sweat”* [4]. Отримана героєм інформація змушує його діяти. Він вдається до брехні і не відчуває каяття. У рамках експресивної функції можна виокремити емотивно-оціночну функцію, яка відображає певне (позитивне або негативне) ставлення суб’єкту дискурсу до об’єкту повідомлення: *“Security! I am Jack’s Smirking Revenge”* [4]. Головний герой негативно реагує на відмову. Функція відображення дійсності також наявна в оказіоналізмах з компонентом антропонімом: *“I am Jack’s Inflamed Sense of Rejection”* [4]. Він показує, що герой усвідомлює у своїх відносинах з іншою особою реальне віддалення, таку собі тінь недовіри.

Отже, за допомогою антропонімів, які входять до складу фразеологічних одиниць, сигніфікативне значення фразеологізмів у фільмі “Бійцівський клуб” досягається шляхом переосмислення, метонімії, метафоризації та інших стилістичних засобів. При цьому антропонім, незалежно від своєї індивідуальної семантики, відіграє релевантну роль у формуванні остаточного значення фразеологізму. Хоча й вживання оказіоналізмів за цілком зрозумілими причинами не може бути зафіксовано словниками тлумачного типу. Ми вважаємо, що лінгвістам не варто залишати такі випадки поза увагою, оскільки таким чином мова підлаштовується під потреби її носіїв та вимог сучасності.

1. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології / М. Ф. Алефіренко — М. : Харків, 1987. — 213 с.
2. Гребенюк О. А. Переводимость имен собственных / О. А. Гребенюк // Университетское переводоведение. – 2003. – С. 112-122.
3. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного / А. В. Суперанская // Наука М., 1973. — 366 с.
4. “Fight Club” (“Бійцівський клуб”, режисер Девід Фінчер, 1999).